

Rapport 2011:75

Arkeologisk utredning etapp 1 och 2

Planerad nybebyggelse i Rambodal

Intill RAÄ 5
Ärtflyet 1
f d S:t Johannes socken
Norrköpings kommun
Östergötlands län

Olle Hörfors

Ö S T E R G Ö T L A N D S M U S E U M
A V D E L N I N G E N F Ö R A R K E O L O G I

Planerad nybebyggelse i Rambodal

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
Områdesbeskrivning	4
Syfte	5
Resultat	5
Vidare antikvariska åtgärder	7
Referenser	7
Tekniska uppgifter	8
 Bilaga 1. Anläggningsbeskrivning	 9
Bilaga 2. Fyndlista	9
Bilaga 3. Ritningar	10

Omslagsbild: Kvarteret Ärtflyet 1 sett från öster. Kvarteret utgjorde vid utredningen ett av de sista obebyggda områdena i stadsdelen. Olle Hörfors.

Ö S T E R G Ö T L A N D S M U S E U M
A V D E L N I N G E N F Ö R A R K E O L O G I

Box 232 • 581 02 Linköping • Tel 013 - 23 03 00 • Fax 013 - 12 90 70
info@ostergotlandsmuseum.se • www.ostergotlandsmuseum.se

Sammanfattning

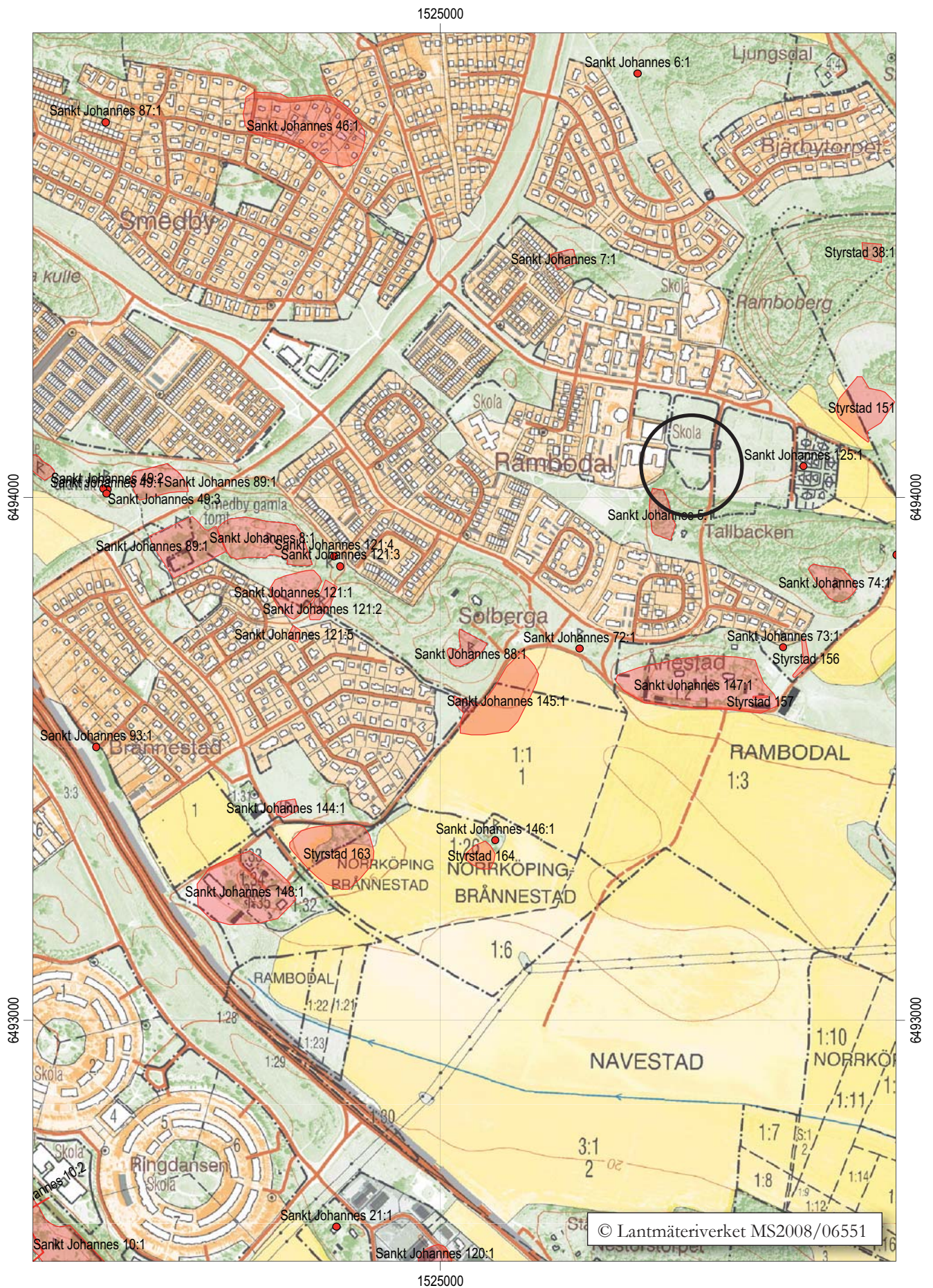
Inför en eventuell försäljning och kommande bebyggelse i kvarteret Ärtflyet, stadsdelen Rambodal, Norrköping, utförde Östergötlands museum en arkeologisk utredning, etapp 1 och 2, i augusti 2011. Äldre kartmaterial visade att kvarteret från 1600-tal och framåt varit en del av byn Ånestads norra åkerjärde. Direkt söder om fastigheten ligger ett gravfält, RAÄ 5, innehållande 20 gravar av både äldre och yngre järnålderskaraktär.

Vid den arkeologiska utredningen etapp 2 drogs sammanlagt fem schakt med en bredd av 1,5 m och en sammanlagd längd av 142 löpmeter. Schakten visade nästan uteslutande på plöjd lermark. På två ställen framkom dock härdar av förhistorisk typ, innehållande kol och skärvig skörbränd sten. Dessa saknade samband med varandra och med andra förhistoriska anläggningar och utgör sannolikt isolerade objekt.

Östergötlands museum bedömer inte att det är sannolikt att det förutom de två framkomna härdarna kan förekomma mer än någon enstaka anläggning inom exploateringsområdet. Mot denna bakgrund rekommenderar museet att det vid en försäljning och exploatering av kvarteret görs en antikvarisk kontroll intill de två kända objekten.

Olle Hörfors
antikvarie

Figur 2. Utdrag ur digitala Fastighetskartan, blad 8G 8f, med undersökningsområdet markerat. Skala 1:10 000.

Inledning

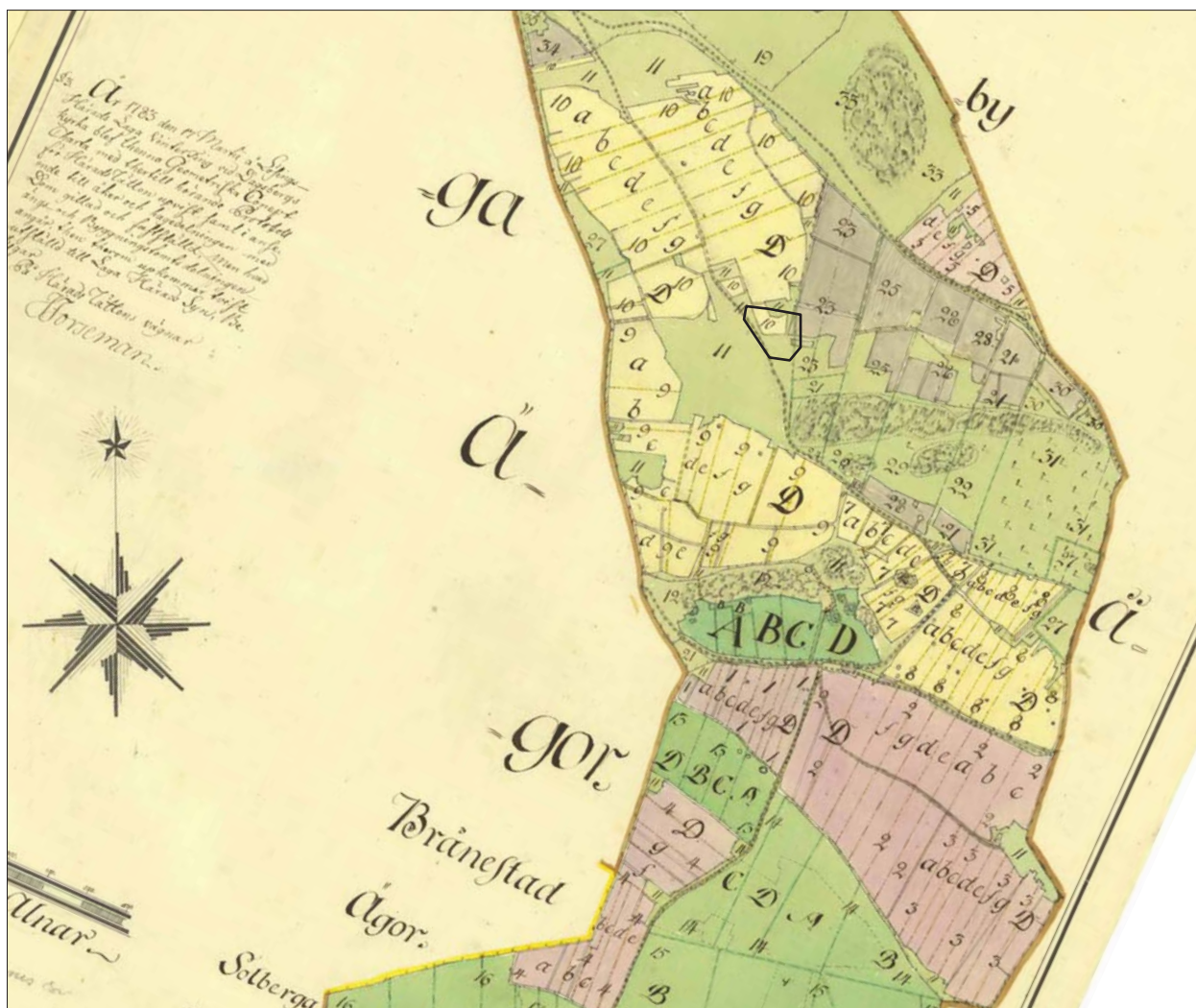
Inför en eventuell försäljning och kommande bebyggelse i kvarteret Ärtflyet, stadsdelen Rambodal, Norrköping, utförde Östergötlands museum en arkeologisk utredning, etapp 1 och 2, i augusti 2011. Uppdragsgivare var Fastighets AB E Lundberg i Norrköping som också svarade för kostnaderna. Antikvarie Olle Hörfors, Östergötlands museum, svarade för utredningsarbete och rapport.

Områdesbeskrivning

Området som berördes av den arkeologiska utredningen, etapp 1 och 2, utgjordes av en obebyggd tomtmark strax sydöst om skolan i stadsdelen Rambodal. Stadsdelen har under senare år varit föremål för omfattande utbyggnad och bebyggelsen är i allmänhet yngre än 10 år. Utredningsområdet utgörs på äldre kartor till större delen en åkermark tillhörande byn Ånestad vars bytomt idag utgör

RAÄ 147 i S:t Johannes socken. Bytomten är belägen strax söder om utredningsområdet. I närheten finns flera registrerade fornlämningar. RAÄ 5 och 74 i S:t Johannes sn utgörs av järnåldersgravfält och RAÄ 4 i samma socken av en ensamliggande stensättning från samma period. RAÄ 72 och 73 utgörs av skålgropsförekomster.

I samband med utbyggnaden av stadsdelen Rambodal har det i närheten av utredningsområdet utförts flera arkeologiska utredningar, förundersökningar och slutundersökningar. Till de mer omfattande hör undersökningarna på fornlämning RAÄ 151 i Styrstads sn strax nordöst om utredningsområdet där ett område med en boplatser och ett gravfält med obrända begravingar först utreddes och sedan för- och slutundersöktes under åren 2007-2010 (Nyberg 2007a, 2007b och 2008 samt rapport under utarbetande). Boplatserna har daterats till bronsålder och äldre järnålder medan gravarna kunnat dateras till tidig medeltid, vilket är synnerligen intressant eftersom ingen medeltida kyrka finns i närheten.

Figur 3. På storskifteskartan över Ånestads by från 1781 (bandning D163-40:2 i Lantmäteristyrelsens arkiv) framgår att kvarteret Ärtflyet (inringat), då var beläget i byns norra åkergräde. Sydvästra delen av kvarteret är markerad som ängsmark medan den nordöstra ligger som åker. Mellan själva byn (mörkgrön) och utredningsområdet ligger det skogsparti där gravfältet RAÄ 5 är beläget.

Figur 4. På gravfältet RAÄ 5 ingår både låga stensättningar och som här böglignande svagt våhda anläggningar. Foto Olle Hörfors.

Sydväst om utredningsområdet framkom omfattande boplatslämningar vid en arkeologisk förundersökning 2008 (Samuelsson muntligen). Lämningarna är förmodligen från bronsålder. Den framkomna fornlämningen har fått nummer RAÄ 156 i Styrstads sn. Strax väster om RAÄ 156 framkom RAÄ 157 i Styrstads socken vid en arkeologisk utredning 2008. Lämningarna utgörs av en boplatz som sannolikt kan dateras till senneolitikum (www.fmis.raa.se).

Syfte

Syftet med den arkeologiska utredningen etapp 1 och 2, var att fastställa huruvida fast forn- och/eller kulturlämning berörs av den planerade exploateringen. Lämningar som påträffas vid utredningen avsågs att dokumenteras avseende karaktär och utbredning och om det inom ramen för arbetet var möjligt även att begränsas.

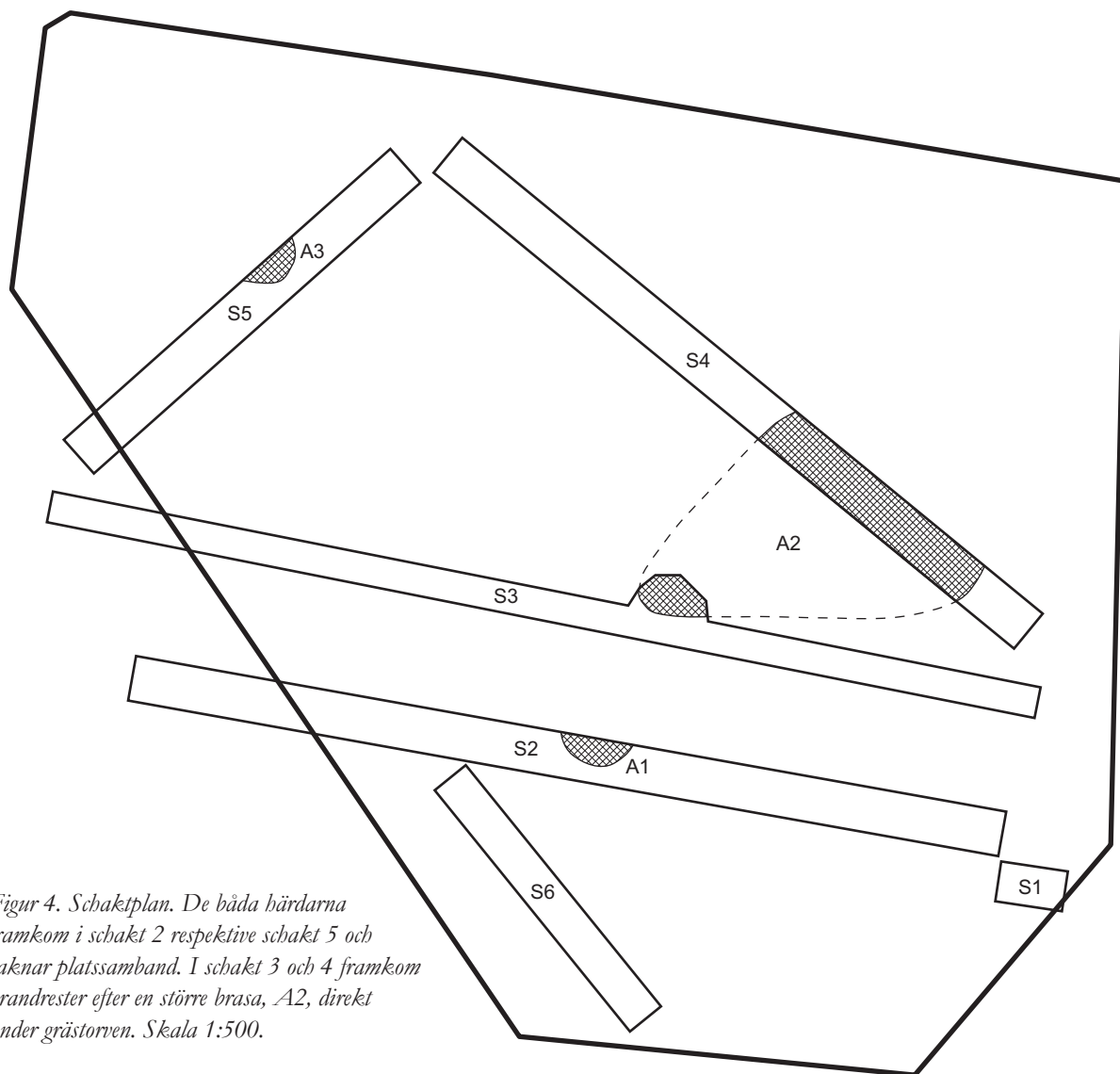
Resultatet av den arkeologiska utredningen etapp 1 och 2 var avsett att vid en framtida exploatering ligga till grund för länsstyrelsens fortsatta bedömningar i ärendet, samt utgöra ett underlag för uppdragsgivarens planeringsarbete.

Resultat

Vid den arkeologiska utredningen etapp 2 drogs sammanlagt fem schakt med en bredd av 1,5 m och en sammanlagd längd av 142 löpmeter. Schakten visade nästan uteslutande på plöjd lermark. På två ställen framkom dock härdar av förhistorisk typ, innehållande kol och skärvig skörbränd sten. Dessa saknade samband med varandra och med andra förhistoriska anläggningar och utgör sannolikt isolerade objekt.

I schakt 3 och 4 påträffades rester efter en större brasa, direkt under torven. Av brandresterna att döma rörde det sig till stora delar av timmer från en äldre byggnad som eldats upp på platsen. Eftersom ingen känd bebyggelse legat här bör det brända materialet vara hitforslat och uppeldat för endast något år sedan.

Sju fynd, samtliga från ploggången, tillvaratogs. Dessa består av skärvor av kaffefat av 1800-1900-talstyp samt oidentifierbara järnföremål.

Figur 4. Schaktplan. De båda härdarna framkom i schakt 2 respektive schakt 5 och saknar platssamband. I schakt 3 och 4 framkom brandrester efter en större brasa, A2, direkt under grästorven. Skala 1:500.

Figur 5. Schakt 2, mot öster. Den ena av de två påträffade härdarna, A1, syns i den vänstra schaktväggen. Foto Olle Hörfors.

Figur 6. A1, mot väster. Foto Olle Hörfors.

Vidare antikvariska åtgärder

Östergötlands museum bedömer inte att det är sannolikt att det förutom de två framkomna härdarna kan förekomma mer än någon enstaka anläggning inom exploateringsområdet. Mot denna bakgrund rekommenderar museet att det vid en försäljning och exploatering av kvarteret görs en antikvarisk kontroll intill de två kända objekten.

Referenser

- Nyberg P. 2007a. *Rambodal 1:3 m fl. Arkeologisk utredning etapp 1*. Rambodal 1:3 m fl. Styrstads och f d S:t Johannes socknar. Norrköpings kommun. Östergötlands län. Rapport ÖLM 2007:40.
- Nyberg P. 2007b. *Rambodal 1:3 m fl. Arkeologisk utredning etapp 2*. Rambodal 1:3 m fl. Styrstads och f d S:t Johannes socknar. Norrköpings kommun. Östergötlands län. Rapport ÖLM 2007:89.
- Nyberg P. 2008. *Rambodal 1:3. Arkeologisk utredning etapp 1*. Rambodal 1:3. RAÄ 151 Styrstads socken. Norrköpings kommun. Östergötlands län. Rapport ÖLM 2008:121.

Digitala arkiv, samtliga använda 2011-06-10

www.fmis.raa.se
www.lantmateriet.se
www.riksarkivet.se

Figur 4. Schakt 4. Kollagret efter brasan, A2, var decimeterdjupt och beläget direkt under grästorven. Foto Olle Hörfors.

Tekniska uppgifter

Landskap	Östergötland
Kommun	Norrköping
Socken	Styrstad
RAÄ nr	Intill RAÄ 151, 156, 5:1 och 74:1
Fastighetsbeteckning	Ärtflyet 1
Ekonomiskt kartblad	086 85 8 (G8f Styrstad)
Koordinater	X-6494059 Y-1525478
Koordinatsystem	RT 90 2,5 gon V
Typ av ärende	Arkeologisk utredning etapp 1 och 2

Lst dnr:	431-2457-11
Förfrågningsunderlag	2011-05-30
Länsstyrelsens handläggare	Bertha Amaya
Beslutsdatum	2011-06-22
ÖLM Dnr	258/11
Projektnummer	531267

Uppdragsgivare	Fastighets AB E Lundberg
Kostnadsansvarig	Fastighets AB E Lundberg
Projektledare	Olle Hörfors
Fältansvarig	Olle Hörfors

Fynd	ÖLMC4582:1-7
Foto filmnr	Digitala foton
Analys	-

Grafik	Lasse Norr
Renritning	Lasse Norr
Grafisk form	Lasse Norr

Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands museum.

Ur allmänt kartmaterial	© Lantmäteriverket MS2008/06551
ISSN 1403-9273	Rapport 2011:75 © Östergötlands museum

Bilaga 1. Anläggningsbeskrivning

A1. Hård

Rund och 1,2 m i diameter stor. I ytan rikligt med kol/sot och skörbränd och skärvig sten i storlekar omkring 0,02 m. Ej undersökt i profil.

A2. Eldningsplats

Sentida, inom ett ca 10x12 m stort område. Består av ett ca 0,2 m djupt lager kol och brandrester direkt under grästorven.

A3. Hård

Oklar form. I schaktet 0,5x0,4 m stor. I ytan rikligt med kol/sot och skärvig skörbränd sten. Placerad intill en 0,5x0,3 m stor sten.

Bilaga 2. Fyndlista

Fynd	Schakt	Lager	Beteckning	Föremål	Material	Antal	Fragm	Vikt	Kommentar
C4582:1	2	Ploglager	Lösfynd	Kantbeslag	Järn	2	F	8,2	
C4582:2	2	Ploglager	Lösfynd	Kärl	Fajans	1	F	1,2	Blåvitt gods, kaffefat
C4582:3	3	Ploglager	Lösfynd	Bleck	Metall	1	I	5,4	Skyddsbleck
C4582:4	3	Ploglager	Lösfynd	Kärl	Fajans	3	F	5,6	Vitt gods, kaffefat
C4582:5	4	Ploglager	Lösfynd	Föremål	Järn	1	F	11,2	Bult eller liknande
C4582:6	4	Ploglager	Lösfynd	Kärl	Fajans	1	F	1,6	Grönvitt fat, ”Gröna Anna”
C4582:7	5	Ploglager	Lösfynd	Kärl	Fajans	1	F	11,2	Vitt gods, tallrikskant

Bilaga 3. Ritningar

Schakt 2

A1

Schakt 5

A2

kv Ärtflyet 1
f d S:t Johannes socken
Norrköpings kommun, Ög

Profilritning
Skala 1:20
Dnr 258/11
Augusti 2011 Olle Hörfors
Renritning Lasse Norr

Inför en eventuell försäljning och kommande bebyggelse i kvarteret Ärtflyet, stadsdelen Rambodal, Norrköping, utförde Östergötlands museum en arkeologisk utredning, etapp 1 och 2, i augusti 2011. Äldre kartmaterial visade att kvarteret från 1600-tal och framåt varit en del av byn Ånestads norra åkergärde. Direkt söder om fastigheten ligger ett gravfält, RAÄ 5, innehållande 20 gravar av både äldre och yngre järnålderskaraktär.

Vid den arkeologiska utredningen etapp 2 drogs sammanlagt fem schakt med en bredd av 1,5 m och en sammanlagd längd av 142 löpmeter. Schakten visade nästan uteslutande på plöjd lermark. På två ställen framkom dock härdar av förhistorisk typ, innehållande kol och skärvig skörbränd sten. Dessa saknade samband med varandra och med andra förhistoriska anläggningar och utgör sannolikt isolerade objekt.

Östergötlands museum bedömer inte att det är sannolikt att det förutom de två framkomna härdarna kan förekomma mer än någon enstaka anläggning inom exploateringsområdet. Mot denna bakgrund rekommenderar museet att det vid en försäljning och exploatering av kvarteret görs en antikvarisk kontroll intill de två kända objekten.